

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to

E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2015

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza

EFIP-R0-**100**-2405DATA: **13 maja 2024 r.**GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**CZAS TRWANIA: **180 minut**LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1–14).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Blaise Pascal

Myśli

Ostatecznie bowiem czymże jest człowiek w przyrodzie? Nicością wobec nieskończoności, wszystkim wobec nicości, pośrodku między niczym a wszystkim. Jest nieskończenie oddalony od rozumienia ostateczności; cel rzeczy i ich początki są dlań na zawsze ukryte w nieprzeniknionej tajemnicy; równie niezdolny jest dojrzeć nicość, z której go wyrwano, jak nieskończoności, w której go pogrążono. [...]

Nasz rozum zajmuje w porządku rzeczy poznawalnych to samo miejsce, co ciało nasze w rozmiarach przyrody.

Jesteśmy ograniczeni w każdym kierunku; ten stan zajmujący środek między dwoma krańcami przejawia się we wszystkich naszych zdolnościach. [...]

Oto nasz prawdziwy stan, oto co nas czyni niezdolnymi i do wiedzy pewnej, i do zupełnej niewiedzy. Żeglujemy po szerokim przestworzu, wciąż niepewni i chwiejni, popychani od jednego do drugiego końca. [...]

A niemocy naszej w poznaniu rzeczy dopełnia to, iż są one proste same w sobie, my zaś jesteśmy złożeni z dwóch przeciwnych i różnorodnych natur, z duszy i ciała. Niepodobna bowiem, aby ta część, która w nas rozumuje, była innej natury niż duchowej; a gdyby ktoś twierdził, że jesteśmy tylko cieleśni, to by nas odsunęło o wiele bardziej od poznania rzeczy, ile że nie ma nic bardziej niepojętego, niż rzec, że materia zna siebie samą; niepodobna nam pojąć, w jaki sposób ona mogłaby się pojąć.

Tak więc jeśli jesteśmy po prostu materią, nie możemy zgoła nic poznać; jeśli zaś składamy się z ducha i z materii, nie możemy poznać do gruntu rzeczy prostych, cielesnych czy duchowych. [...]

Któż by nie myślał, widząc, jak składamy wszystkie rzeczy z ducha i ciała, że ta mieszanina jest dla nas bardzo łatwa do pojęcia? Jest to wszelako rzecz, którą pojmujemy najmniej. Człowiek jest dla siebie samego najbardziej zadziwiającym przedmiotem w naturze: nie może bowiem pojąć, co to jest ciało, a jeszcze mniej, co to duch, najmniej zaś, w jaki sposób ciało może być spojone z duchem. [...]

[Ż]ycie ludzkie jest jeno nieustanną złądą; ludzie oszukują się wzajem i karmią pochlebstwami. Nikt w naszej przytomności nie mówi o tym tak, jak poza oczami. Związki ludzkie opierają się jedynie na tym wzajemnym oszukaństwie; niewiele ostałoby się z przyjaźni, gdyby każdy wiedział, co przyjaciel mówi o nim, kiedy go nie ma, mimo że mówi wówczas szczerze i beznamiętnie.

Człowiek jest tedy jeno maską, jeno kłamstwem i obłudą; i w sobie, i wobec drugich. [...]

Każdy jest wszystkim sobie samemu; z jego śmiercią bowiem wszystko dlań umiera. I stąd pochodzi, iż każdy mniema, że jest wszystkim dla wszystkich. Nie trzeba sądzić o naturze wedle nas, ale wedle niej. [...]

Nie zadowolamy się życiem, jakie mamy w sobie i we własnej naszej istocie; chcemy żyć w pojęciu drugich życiem urojonym i silimy się dlatego na pokaz. Pracujemy bez ustanku nad tym, aby upiększyć i zachować nasze istnienie urojone, a [...] zaniedbujemy prawdziwe. A jeśli posiadamy albo spokój albo szlachetność, albo wierność, kwapimy się rozpowiadać o tym, aby przywiązać te cnoty do naszego drugiego istnienia, i raczej odjęlibyśmy je sobie, aby je przyczepić tamtemu; stalibyśmy się z ochotą tchórzami, gdybyśmy tym mogli nabyć sławy odważnych. [...]

Ciekawość jest jedynie próżnością; najczęściej chcemy wiedzieć jedynie po to, aby mówić o tym. Nikt by się nie puszczał na morze, gdyby nigdy nie miał mówić o tym, dla samej przyjemności widzenia – bez nadziei udzielenia tego.

Wielkość człowieka jest wielka w tym, że zna on swoją nędzę. Drzewo nie zna swojej nędzy. Nędzą tedy jest czuć swoją nędzę, ale wielkością jest wiedzieć, że się jest nędznym [...].

Człowiek jest tylko trzcina, najwęższą w przyrodzie, ale trzcina myślącą. Nie potrzeba, by cały wszechświat uzbroił się, aby go zmiażdżyć: mgła, kropla wody wystarczą, aby go zabić. Ale gdyby nawet wszechświat go zmiażdżył, człowiek byłby i tak czymś szlachetniejszym niż to, co go zabija, ponieważ wie, że umiera, i zna przewagę, którą wszechświat ma nad nim. [...]

Cała nasza godność spoczywa tedy w myśli. [...]

Na podstawie: Blaise Pascal, *Myśli*, przeł. T. Boy-Żeleński, Kraków 2022.

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przytoczony fragment jest tekstem z zakresu

- A. logiki i epistemologii.
- B. logiki i etyki.
- C. filozofii człowieka i epistemologii.
- D. filozofii człowieka i filozofii polityki.

Zadanie 2. (0–2)

Na podstawie przytoczonego fragmentu *Myśli* rozstrzygnij, czy zdania w tabeli są zgodne z poglądami Blaise’a Pascala. Zaznacz T (tak), jeśli zdanie jest z nimi zgodne, albo N (nie) – jeśli nie jest.

1.	Człowiek jest istotą zarazem nędzną i wielką.	T	N
2.	Wszelka wiedza ma charakter prawdopodobny.	T	N
3.	Przyjaźń wymaga szczerości.	T	N

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 3. (0–3)

Według Blaise’a Pascala człowiek znajduje się między dwiema sferami rzeczywistości. Wymień te sfery oraz wskaż, który wymiar człowieka zalicza Pascal do każdej z nich. Rozstrzygnij, czy według Pascala takie rozumienie człowieka wymaga przyjęcia dualizmu psychofizycznego. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Sfera 1: .....

Sfera 2: .....

Wymiar związany ze sferą 1: .....

Wymiar związany ze sferą 2: .....

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....

Zadanie 4. (0–3)

Porównaj Pascalowskie koncepcje człowieka i relacji międzyludzkich z koncepcjami Jean-Paula Sartre’a. Rozstrzygnij, czy Blaise’a Pascala można uznać za jednego z prekursorów XX-wiecznego egzystencjalizmu. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Człowiek: .....

.....
.....

Relacje międzyludzkie: .....

.....
.....

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....

Zadanie 5. (0–2)

Rozstrzygnij, czy któryś z wyróżnionych przez Arystotelesa rodzajów przyjaźni jest do pogodzenia z podanym przez Blaise’a Pascala opisem relacji międzyludzkich. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Rozstrzygnięcie: .....

.....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–2)

Sformułuj stanowisko racjonalizmu epistemologicznego, a następnie oceń, czy w świetle tekstu źródłowego można uznać Blaise’a Pascala za przedstawiciela tego stanowiska. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Stanowisko racjonalizmu epistemologicznego: .....

.....

.....

Ocena: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.	5.	6.
	Maks. liczba pkt	3	3	2	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 7. (0–1)

Uzupełnij przesłankę 3 w taki sposób, aby poniższe rozumowanie było rozumowaniem dedukcyjnym.

Przesłanka 1: Jeśli jesteśmy po prostu materią, to nie możemy zgoła nic poznać.

Przesłanka 2: Jeśli składamy się z ducha i z materii, to nie możemy poznać do gruntu rzeczy prostych.

Przesłanka 3: .....

Wniosek: Nie możemy zgoła nic poznać lub nie możemy poznać do gruntu rzeczy prostych.

Zadanie 8.

Przyjrzyj się poniższej reprodukcji.

Michał Anioł, *Stworzenie Adama*, ok. 1511, kaplica Sykstyńska, Watykan

Zadanie 8.1. (0–2)

Zakładając, że dzieło sztuki jest bytem uniwersalnym, podaj nazwę stanowiska w sporze o uniwersalia, w świetle którego zniszczenie oryginału *Stworzenia Adama* i wszystkich jego reprodukcji nie byłoby równoznaczne ze zniszczeniem tego dzieła sztuki. Przedstaw główną tezę podanego stanowiska w sporze o uniwersalia.

Nazwa stanowiska: .....

Teza: .....

.....
.....

Zadanie 8.2. (0–1)

Fresk autorstwa Michała Anioła jest malarskim przedstawieniem teistycznej koncepcji stworzenia świata z nicości. Do przedstawicieli koncepcji konkurencyjnych należą dwaj filozofowie starożytni: Demokryt z Abdery oraz Platon. Podaj składnik świata, który obaj ci filozofowie uważali za odwieczny.

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Zaznacz odpowiedź 1., 2. albo 3 i jej rozwinięcie A, B albo C tak, aby powstało zdanie prawdziwe.

1.	Arystoteles i Karl Marks	byli zwolennikami	A.	teorii umowy społecznej.
2.	Jean Jacques Rousseau i John Locke		B.	utilitaryzmu.
3.	George Hegel i John Stuart Mill		C.	komunizmu.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Immanuel Kant,

Prolegomena do wszelkiej przyszłej metafizyki, która będzie mogła wystąpić jako nauka

Idealizm polega na twierdzeniu, że nie ma innych istot niż istoty myślące; pozostałe rzeczy, co do których przypuszczamy, że je w danych naocznych spostrzegamy, byłyby to tylko przedstawienia w istotach myślących, którym w rzeczywistości nie odpowiadałby żaden przedmiot znajdujący się na zewnątrz nich. Ja natomiast powiadam: Dane nam są rzeczy jako na zewnątrz nas znajdujące się przedmioty naszych zmysłów, tylko że o tym, czym one mogą być same w sobie, nic nie wiemy, a znamy tylko ich zjawiska, tj. wyobrażenia, które w nas wywołują, pobudzając nasze zmysły. W ten sposób przyznaję w istocie, że istnieją poza nami ciała, tj. rzeczy, które, choć ich zupełnie nie znamy ze względu na to, czym mogą być same w sobie, poznajemy jednak dzięki wyobrażeniom otrzymanym przez ich wpływ na naszą zmysłowość i którym nadajemy nazwę ciała, tak że ten wyraz oznacza tylko zjawisko owego nam nieznanego, a mimo to rzeczywistego przedmiotu. Czyż można to nazwać idealizmem? Wszak to jest wprost jego przeciwieństwo.

I. Kant, *Prolegomena do wszelkiej przyszłej metafizyki, która będzie mogła wystąpić jako nauka*, Warszawa 1993.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.1.	8.2.	9.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 10. (0–2)

Na podstawie przytoczonego fragmentu tekstu wyjaśnij, dlaczego Immanuel Kant nie uważa swojego stanowiska za formę idealizmu, a następnie rozstrzygnij, czy zgodnie z podanym przez niego określeniem można uznać stanowisko George’a Berkeleya za idealizm. Odpowiedź uzasadnij.

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Zadanie 11. (0–2)

W przytoczonym fragmencie tekstu Immanuel Kant pisze, że o tym, jakie rzeczy są same w sobie, „nic nie wiemy, a znamy tylko ich zjawiska”. Rzeczy poznajemy dzięki formom naoczności i kategoriom intelektu. Podaj dwie formy naoczności i dwie przykładowe kategorie intelektu.

Formy naoczności: .....

.....

.....

Kategorie intelektu: .....

.....

.....

Zadanie 12. (0–1)

Według Artura Schopenhauera Immanuel Kant mylił się, twierdząc, że rzeczy same w sobie są niepoznawalne – istnieje bowiem jedna rzecz sama w sobie, którą poznajemy w doświadczeniu wewnętrznym (introspekcji). Określ, czym według Artura Schopenhauera jest ta rzecz.

.....

Zadanie 13. (0–2)

Podaj tezę weryfikacjonizmu. Rozstrzygnij, czy weryfikacjoniści z Koła Wiedeńskiego zgodziliby się z poglądem Immanuela Kanta, zgodnie z którym rzeczy same w sobie istnieją, ale są niepoznawalne. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Teza: .....

.....

.....

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–25)

Wybierz jeden z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Zgoła nie w tym rzecz, że się rozprawia o cechach męża dobrego, lecz że się nim jest.

Marek Aureliusz

Rozważ rolę, jaką w dobrym życiu powinna odgrywać refleksja etyczna – odwołaj się do stanowiska intelektualizmu etycznego i do stanowisk wobec niego konkurencyjnych.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.	12.	13.	14.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	2	25
	Uzyskana liczba pkt					

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015